

ปัจจัยในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี

FACTORS IN CHOOSING OCCUPATION TRAINING OF PRISON IMATES IN CHONBURI PROVINCE

ณัฐจิรา คงปากเพียร¹

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี²

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความต้องการในการฝึกอาชีพของ ผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพ 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพ และปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพ 4) หาแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้มีอาชีพรองรับที่หลากหลายมากขึ้นเมื่อพ้นจากโทษแล้วกลับคืนสู่สังคม เพื่อไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และ 5) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขและพัฒนาโครงการฝึกอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังโดยไม่ให้เป็นการบังคับจิตใจของผู้ต้องขังในการที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ตนมีความชำนาญ ปัจจัยในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ในกลุ่มตัวอย่าง 377 คน โดยใช้การแจกแจงความถี่ สติริร้อยละ (Percentage) และหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมไปถึงการใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation Coefficient)

ผลวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในเขตจังหวัดชลบุรี มีความต้องการในปัจจัยด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในตัวบุคคล โดยสรุปการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพของผู้ต้องขังนั้นมีความแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าผู้ต้องขังมีความต้องการในการเลือกฝึกอาชีพอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการที่หลากหลายตามปัจจัยต่างๆ ดังนั้นถ้ามีการพัฒนาการจัดฝึกอาชีพ หรือวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ตรงต่อเพศสภาพ รวมไปถึง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ถึงตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังแล้วนั้น ผู้ต้องขังจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังลงได้ในอนาคต

บทนำ

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีการกิจเกี่ยวกับการควบคุม และแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยมุ่งในทางพัฒนา เป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไข พื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ และได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ

โดยมีนโยบายการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ให้ผู้ต้องขังได้รับการฝึกอาชีพภายในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้นำเอาวิชาชีพที่ได้ไปประกอบอาชีพที่สุจริตภายหลังจากการพ้นโทษ ไม่ให้หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

“เรือนจำ” ไม่เป็นแต่เพียงสถานที่คุมขังของนักโทษชายหรือหญิงเท่านั้น ภายในเรือนจำยังใช้เป็นที่คุมขังของผู้ต้องขัง “หลากหลายเพศ” ซึ่งการฝึกอาชีพในเรือนจำส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับเพศสภาพที่เป็นชายหรือหญิง ทำให้ผู้ต้องขังที่มีความหลากหลาย ไม่สามารถเลือกที่จะฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับวิถีทางเพศหรือ อัตลักษณ์ทางเพศของตนได้ จึงเกิดปัญหาคือผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่มีความสุขและไม่มีความสนใจที่จะฝึกอบรมในอาชีพนั้นอย่างแท้จริง เป็นเหตุให้เมื่อพ้นจากการลงโทษแล้ว ผู้ต้องขังอาจไม่นำเอาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกระหว่างถูกคุมขังไปประกอบอาชีพ เนื่องจากอาชีพดังกล่าวไม่เหมาะสมกับเพศสภาพของตน ด้วยเหตุนี้อาจทำให้วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

นอกจากนั้น “ความต้องการ” ในการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังก็มีความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายในด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้ผู้ต้องขัง และจะต้องตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน ซึ่งหากผู้ต้องขังได้รับการฝึกอาชีพที่ตนมีพื้นฐานความรู้ หรือมีความถนัดและมีความสนใจ จะทำให้โครงการฝึกอาชีพดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้จริง ซึ่งจะเป็นการสร้างแรงงานที่มีคุณภาพและกลับออกสู่สังคมได้ต่อไป

และเนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และเป็นแหล่งอุตสาหกรรม จึงมีนักท่องเที่ยว และประชากรจากทั่วทุกภูมิภาคเดินทางมาอยู่อาศัย และทำงานเป็นจำนวนมาก เมื่อผู้คนหลั่งไหลมาจำนวนมากขึ้นจึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรม และยาเสพติด มากขึ้นตามไปด้วย โดยผู้วิจัยมองว่าเป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมา และไม่มีความรู้ความสามารถในการหางาน หรือประกอบอาชีพได้ตามความต้องการและความถนัดของตน อาจมีแนวโน้มที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังในเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการฝึกอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพ
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพ และปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพ
4. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้มีอาชีพรองรับที่หลากหลายมากขึ้นเมื่อพ้นจากโทษแล้วกลับคืนสู่สังคม เพื่อไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขและพัฒนาโครงการฝึกอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังโดยไม่ให้เป็นการบังคับจิตใจของผู้ต้องขังในการที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ตนมีความชำนาญ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน “เพศสภาพ” และ ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพ และปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเพศ

1.1 เพศสภาพ (Gender) หมายถึงสถานะทางเพศทั้งผู้ชาย ผู้หญิง บุคคลข้ามเพศ หรือบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ชาย และผู้หญิง ซึ่งสัมพันธ์กับบทบาท หน้าที่ หรือรูปแบบพฤติกรรมที่สังคมเป็นผู้กำหนด เช่น ลักษณะการพูด เสื้อผ้าหรือการแต่งกาย ท่าทางการเดิน บุคลิกภาพ อาชีพ โดยเพศสภาพนั้นสัมพันธ์กับบทบาทของบุคคลในสังคม เมื่อคนๆหนึ่งถูกนิยามว่าเป็นเพศใดเพศหนึ่งแล้ว มักถูกคาดหวังให้ดำเนินชีวิตตามแบบแผนหรือภาพเหมารวมตามที่สังคมกำหนด เช่น หากเป็นผู้ชาย ควรมีความเข้มแข็ง กล้าเสี่ยง เป็นผู้นำ หรือเจ้าของเรื่องเพศ ส่วนถ้าเป็นผู้หญิง ต้องอ่อนแอกว่าผู้ชาย ชอบสัมผัสพู่ หรือสมควรเป็นแม่บ้านแม่เรือน ทั้งนี้ บทบาทที่ผูกโยงกับเพศสภาพยังส่งผลต่อสุขภาพของบุคคลที่มีเพศสภาพนั้น ๆ เช่น ผู้ชายมักถูกคาดหวังให้เข้มแข็ง ห้ามแสดง ความอ่อนแอออกมา ส่งผลให้ผู้ชายบางคนเก็บกดจนกระทั่งมีสุขภาพจิตที่ย่ำแย่และเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าผู้หญิง เพราะไม่กล้าพูดคุยหรือระบายความทุกข์ให้คนรอบข้าง คนรัก หรือจิตแพทย์ฟัง ในขณะที่ผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงเองก็มีความเสี่ยงด้านสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจไม่ต่างกัน เช่น การถูกบังคับและกดขี่ทางเพศ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือเยียวยา ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตอย่างโรคซึมเศร้า ภาวะเครียดได้ส่วนเพศสภาพอื่น ๆ อย่างเกย์ กะเทย ด้ ทอม ซึ่งมัก

ถูกมองว่าเป็นบุคคลที่แตกต่างจากคนปกติ จึงอาจโดนดูถูกเหยียดหยาม ล้อเลียน ถูกกีดกันด้านอาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ เช่น ไม่ได้รับเข้าทำงาน เป็นโรคซึมเศร้า มีปัญหาสุขภาพจิต ธนชาติ จึงแย้มปิ่น (2022)

1.2 เพศทางเลือก คือ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม สามารถจำแนกได้ดังนี้

(1) กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านอัตลักษณ์ทางเพศ คนที่มีเพศที่ปรากฏทางร่างกายกับจิตใจไม่ตรงกัน เช่น ร่างกายเกิดมาเป็นผู้ชาย แต่จิตใจรู้สึกว่าเป็นผู้หญิง

(2) กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านรสนิยมทางเพศ คนเราแต่ละคนสามารถมีความรู้สึกรัก รู้สึกดึงดูด หรือมีอารมณ์ทางเพศต่อกันในลักษณะที่หลากหลายได้ มีทั้งรักเพศตรงข้าม รักเพศเดียวกัน รักทั้งสองเพศ หรือไม่มีความรู้สึกทางเพศต่อเพศใดเลยก็ได้

(3) กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านการแสดงออกทางเพศ เป็นการแสดงออกภายนอกของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจถูกตีความตามบริบทของสังคมนั้น ๆ ว่าเป็นเพศนั้นเพศนี้ เช่น คนที่ไว้ผมยาวสวมกระโปรงต้องเป็นผู้หญิง ฯลฯ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

พจนานุกรมในไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2526 :323) กล่าวถึง "ความต้องการ" ว่าหมายถึงความอยากได้ ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการความขาดสมดุล เนื่องจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรนและแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ความต้องการของมนุษย์ มีอยู่ 3 ประการ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย หรือความต้องการทางสรีระ (Physical or Physiological Needs) หรือความต้องการปฐมภูมิ (Primary Needs) หรือ ความต้องการทางด้านชีววิทยา (Biological Needs) หรือความต้องการปฐมภูมิ (Primary) เป็นความต้องการทางชีววิทยา หรือ ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรกหรือขั้นต่ำสุดของมนุษย์ซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นความต้องการที่จำเป็น สำหรับชีวิต เป็นความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ เพื่อการมีชีวิตอยู่ เป็นความต้องการที่มีมาตั้งแต่กำเนิด ในฐานะที่เป็นอินทรีย์ทางกายภาพ เป็นแรงขับ (Drive) ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นแรงขับเคลื่อนทางกายภาพ เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตเพื่อความอยู่รอด จึงเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะขาดเสียมิได้ ความต้องการชนิดนี้หากไม่ได้รับการตอบสนอง จะมีความรู้สึก หิว ภัยแล้งอยู่ตลอดเวลา และมีความกระวนกระวาย เช่น ความต้องการอากาศหายใจ อาหาร ความอบอุ่น น้ำ ยา รักษาโรค อุณหภูมิที่เหมาะสม เครื่องนุ่งห่ม การเคลื่อนไหวทางร่างกาย การขับถ่าย ความต้องการเรื่องเพศ

การพักผ่อนนอนหลับ ที่อยู่อาศัย ถ้าขาดความต้องการประเภทนี้ เพียงประการใดประการหนึ่งชีวิตจะต้องมีอันเป็นไป เพราะความต้องการนี้เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับมนุษย์ทุกคนจะขาดเสียมิได้ การแสวงหาสิ่งต่างๆ มาเพื่อตอบสนองความต้องการในทางกายของมนุษย์ นี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม การฝึกอบรม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ ฯลฯ

2. ความต้องการทางด้านจิตใจ หรือ ความต้องการในระดับสูง หรือ ความต้องการทางด้านจิตวิทยา หรือความต้องการทฤษฎีภูมิ หรือความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ (Psychological Needs or Secondary Needs or Acquired Needs) เป็นความต้องการที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายหลัง หลังจากความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว บางครั้งจึงเรียกความต้องการทางจิตใจว่า "ความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่" (Acquired Needs) เพราะเป็นความต้องการที่เกิดจากความรู้ และ การเรียนรู้ประสบการณ์ การสนองตอบต่างๆ ก็เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เป็นแรงขับ (Drive) ชนิดหนึ่งที่ไม่หยุดอยู่กับที่ (Dynamic) ไม่มีรากฐานจากความต้องการทางร่างกาย แต่อาศัยกลไกทางสมอง ที่สั่งสมจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้ เนื่องจากแต่ละคนมีระดับความต้องการแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ และประสบการณ์ ความต้องการทางจิตใจเป็นความต้องการที่สลับซับซ้อน และมีความแตกต่างกันมากระหว่างบุคคล

3. ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการทางจิตใจนั่นเอง แต่เน้นหนักในด้านความต้องการที่จะดำรงชีวิตให้เป็นที่ยอมรับนับถือของคนอื่น หรือมีความเป็นอยู่ดีกว่าบุคคลอื่น เช่น ต้องการความปลอดภัย ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ต้องการความยอมรับในสังคม ต้องการความก้าวหน้า เป็นต้น (เสถียร เหลืองอร่าม, 2525 : 10- 18 และนิพนธ์ คันธเสวี, 2528 : 71)

3. แนวคิดทฤษฎีความต้องการประกอบอาชีพ

ความหมายของความต้องการประกอบอาชีพแสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จและมีความสุขในการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมความหมายความต้องการ ประกอบอาชีพไว้ดังนี้ Schaffer (อ้างถึงใน เอกรินทร์ สุภรณ์ พานิช, 2557, น. 30-31) กล่าวถึง ผลการวิจัยจากบุคคลซึ่งประกอบอาชีพพบว่าบุคคลจะเลือกอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการ ของตนเองและถ้าประกอบอาชีพสอดคล้องกับความต้องการย่อมส่งผลทำให้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตการประกอบอาชีพโดยสามารถสรุปความต้องการของบุคคลดังต่อไปนี้

1. ความต้องการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง ส่งผลให้เกิดความภูมิใจ
2. ความต้องการเป็นตัวเอง มีอิสระในการทำงาน
3. ความต้องการความรัก ความสัมพันธ์ภาพกับ
4. ความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ทำ
5. ความต้องการทำตามผู้อื่น โดยไม่มีส่วนรับผิดชอบ

6. ความต้องการควบคุมผู้อื่น

7. ความต้องการแสดงตนเองของตนเองออกมา

8. ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

9. ความต้องการที่จะทำตามค่านิยมความคาดหวังหรือสิ่งที่ตนเองยึดถือ

10. ความต้องการแสดงฐานะทางเศรษฐกิจ

11. ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น

12. ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือต้องการรายได้ที่สม่ำเสมอ Schaffer ยังได้กล่าวถึง การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จและมีความสุขในการประกอบอาชีพนั้นคือการที่อาชีพนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง

ไพลิน บรรพโต (2561, น.18) กล่าวว่า การประกอบอาชีพนั้นมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะอาชีพไม่ใช่จะมีเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลในด้านเศรษฐกิจเพียงเท่านั้น แต่ยังสนองความต้องการด้านอื่นๆ การเลือกประกอบอาชีพจึงเป็นส่วน สำคัญของชีวิตอย่างมากเพราะถ้าบุคคลเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความต้องการของตนเองย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเลือกอาชีพไม่เหมาะสมก็จะส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอีกด้วย

กุลธิดา สืบवान (2553, น. 23) กล่าวว่าอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเพราะอาชีพเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้แสดงตนแสดงความสามารถ ความใฝ่ฝันของตนเองและตอบสนองความต้องการทางใจของบุคคลสามารถบ่งชี้สภาพของแต่ละบุคคลซึ่งถ้ามีการวางแผนเลือกอาชีพที่ดีก็ย่อมเท่ากับว่าได้มีการวางแผนชีวิตที่ดีด้วยเช่นกัน

การเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีพในปัจจุบันเพราะอาชีพคือการได้มาซึ่งรายได้เพื่อใช้ในการเลี้ยงชีพตัวเองและครอบครัวอาชีพก่อให้เกิดผลผลิตและบริการซึ่งตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคและอาชีพก็มีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติเนื่องจากอาชีพมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก การเลือกประกอบอาชีพจึงมีความแตกต่างกันอาชีพบางอย่างอาจเหมาะสมกับคนที่มีบุคลิกภาพแบบหนึ่งแต่ก็อาจจะไม่เหมาะสมกับบุคคลที่มีบุคลิกภาพอีกแบบ การเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับ บุคลิกภาพ ความสนใจความถนัดของแต่ละบุคคลจึงเป็นความสำคัญมากคนที่เลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองย่อมก่อให้เกิด

เกิดความสุขและยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมากในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตนเองแล้วก็จะเกิดความเบื่อหน่ายจึงส่งผลให้ชีวิตของตนเองไม่มีความสุขและอาจมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพน้อยอีกด้วย กรมการจัดหางาน (2559b, น. 22)

ทฤษฎีความต้องการ (Hoppock, 1976 อ้างถึงใน รักษ์กร ทศน โษติเดชา, 2553, น. 7) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกประกอบอาชีพที่สนองความต้องการของตนเองมากที่สุดทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต โดยให้

ความสำคัญกับการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงในประกอบไปด้วยในด้าน ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัยจุดเด่นจุดด้อยเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและสามารถช่วยให้เลือกอาชีพได้ถูกต้องและประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น

4. หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีมี เกียรติศักดิ์ประจำตัว สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ นักกฎหมายโดยทั่วไปมักอธิบาย ว่า “ สิทธิ ” คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในขอบเขตที่แคบในแง่ที่ว่า คนจะมีสิทธิได้ต้องมีกฎหมายรับรองไว้เท่านั้นถ้ากฎหมายไม่เขียนรับรองไว้ย่อมไม่มีสิทธิหรือไม่ ได้รับสิทธิ แต่ในแง่ของ “ สิทธิมนุษยชน ” นั้น ขอบเขตของสิทธิมนุษยชนกว้างกว่าสิ่งที่กฎหมาย รับรองดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น ซึ่งในปัจจุบันสิทธิมนุษยชนได้มีการพัฒนาและขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้นไปถึงระดับประชาคมโลก เพราะนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญอันเป็นเกณฑ์มาตรฐานสิทธิ มนุษยชนที่ยึดถือปฏิบัติมีผลบังคับใช้ภายในประเทศแล้ว ยังมีเกณฑ์มาตรฐานระหว่างประเทศอีก เป็นจำนวนมาก หนึ่งในนั้นคืออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้วางหลักการเกี่ยวกับสิทธิ

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้นได้การยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ต่างมีเหตุผลและมโนธรรมซึ่งควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

ข้อ 2 ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใดๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ศิลา เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ

ในด้านการประกอบอาชีพ สิทธิในการทำงานอย่างยุติธรรม ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้วางหลักการเกี่ยวกับสิทธิในการทำงานเอาไว้ว่า

ข้อ 23 (1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระในเงื่อนไขอันยุติธรรม และเป็นประโยชน์แห่งการงาน และในการคุ้มครองต่อการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับเงินจ้างที่ยุติธรรมและเป็นประโยชน์ ที่จะให้ประกันแก่ตนเอง และครอบครัวแห่งตน ซึ่งความเป็นอยู่อันควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิถีทางคุ้มครองทางสังคมอื่นๆเพื่อเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธกรรมกร เพื่อความคุ้มครองแห่งผลประโยชน์ของตน

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

เป็นการปรับปรุงกฎหมายราชทัณฑ์อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานราชทัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่เน้นระบบการพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ต้องขัง โดยเริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขัง การจำแนก ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อให้โอกาส แก่ผู้ต้องขังกลับสู่ครอบครัว สังคม และไม่กระทำผิดซ้ำอีก ควบคู่กับการปกป้องสังคม โดยการเน้นควบคุม ผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมเป็นภัยร้ายต่อสังคม หรืออาชญากรโดยสันดาน

สิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ผู้ต้องขังจะได้รับการปฏิบัติตามหลักมาตรฐานสากลมากขึ้น เช่น การคุ้มครองกรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเจ้าพนักงานของ เรือนจำ และการได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือสำหรับผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร จะได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพและโภชนาการการได้รับประโยชน์ เช่น การพักการลงโทษ มีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์เรื่องการออกไปฝึกวิชาชีพ/ศึกษาอบรมนอกเรือนจำ

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่ต้องการขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสอบถามในเขตจังหวัดชลบุรีทั้ง 3 แห่ง ประกอบด้วย 1. เรือนจำกลางชลบุรี 2. เรือนจำพิเศษพัทยา 3. ทัณฑสถานหญิงชลบุรี โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถกำหนดตัวแปรในการวิจัยได้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศสภาพ อายุ ระดับการศึกษา ทัณฑสถานที่ตั้งกัก และอาชีพที่เลือกฝึก และปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพ ประกอบด้วย แนวโน้มของตลาดแรงงาน ลักษณะตัวงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคงในอาชีพ และด้านกฎหมาย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย ด้านความสนใจ ความสามารถ/ความถนัด ความลงตัวกับบุคลิกภาพ และทัศนคติของตนที่มีต่ออาชีพที่เลือกฝึก โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) จากประชากรทั้งหมดจำนวน 6,625 คน ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 377 ราย โดยจากแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการในการประกอบอาชีพ สามารถปรับใช้และสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศสภาพ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ทักษะสถานที่สังกัด
5. อาชีพที่เลือกฝึก

ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกอาชีพ

1. ด้านความสนใจ
2. ความสามารถ/ความถนัด
3. ความลงตัวกับบุคลิกภาพ
4. ทักษะคติของตยที่มีต่ออาชีพที่เลือก

ปรับจาก: การตัดสินใจเลือกอาชีพ

(กระทรวงแรงงาน) <https://lb.mol.go.th> สืบค้น
วันที่ 16 มีนาคม 2564

ปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพ

1. แนวโน้มของตลาดแรงงาน
2. ลักษณะตัวงาน
3. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ
4. รายได้
5. ความมั่นคงในอาชีพ
6. ด้านกฎหมาย

ปรับจาก : การตัดสินใจเลือกอาชีพ (กระทรวง
แรงงาน) <https://lb.mol.go.th> สืบค้นวันที่ 16
มีนาคม 2564

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี โดยสามารถสรุปผลการ
การศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาเป็นเพศชายรักชาย คิดเป็นร้อยละ 11.4 รองลงมาเป็นเพศรักได้ทั้งชายและหญิงและเพศรักโดยไร้กฎเกณฑ์ (ทางเพศ) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 เท่ากัน และน้อยที่สุดเป็นแปลงเพศ จำนวน 1 คน คิด

เป็นร้อยละ 0.3 ส่วนใหญ่มีอายุ 36-44 ปี จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมามีอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมามีอายุ 45 – 59 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมาเป็นระดับปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 88 คน คิดเป็น ร้อยละ 23.3 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และน้อยที่สุดเป็นระดับปริญญาโทหรือสูงกว่ากับอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 เท่ากัน ผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่อยู่ในเรือนจำทัณฑสถานหญิงชลบุรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 และน้อยที่สุดอยู่ในเรือนจำพิเศษพัทยา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ส่วนใหญ่ฝึกอาชีพประเภทงานประดิษฐ์ ศิลปะหัตถกรรม และงานฝีมือ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาเป็นงานตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 รองลงมาเป็นงานด้านบริการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9 รองลงมาเป็นงานช่างเครื่องยนต์ ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 รองลงมาเป็นงานอื่นๆ

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรีมีปัจจัยภายนอก ที่นำมาพิจารณาประกอบการเลือกฝึกอาชีพ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59 และ S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ความมั่นคงในอาชีพ รองลงมา คือ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ รองลงมา คือ ด้านกฎหมาย รองลงมา คือ ลักษณะของตัวงาน (ที่ต้องการเลือกทำภายหลังพ้นโทษ) รองลงมา คือ รายได้/ค่าตอบแทน และน้อยที่สุดคือ มีผลการพิจารณาที่เชื่อถือได้โดยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรีมีปัจจัยภายใน ที่นำมาพิจารณาประกอบการเลือกฝึกอาชีพ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.50 และ S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ทศนคติของตนที่มีต่ออาชีพที่เลือกภายหลังการพ้นโทษ รองลงมา คือ ด้านความสนใจ และด้านความถนัด มีผลการพิจารณาที่เชื่อถือได้โดยอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ความลงตัวกับบุคลิกภาพ มีผลการพิจารณาที่เชื่อถือได้โดยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยภายในตัวบุคคล กับปัจจัยส่วนบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี

พบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ที่มีเพศต่างกันมีปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ด้านความสนใจ ด้านความถนัด ความลงตัวกับบุคลิกภาพ และทัศนคติของตนที่มีต่ออาชีพที่เลือกภายหลังการพ้นโทษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ทักษะคติของคนที่มีต่ออาชีพที่เลือกภายหลังการพ้นโทษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ที่มีเรือนจำที่สังกัดต่างกันมีปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ด้านความสนใจ ด้านความถนัด ความลงตัวกับบุคลิกภาพ และทักษะคติของคนที่มีต่ออาชีพที่เลือกภายหลังการพ้นโทษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ที่มีประเภทงานที่ได้รับการฝึกในปัจจุบันต่างกันมีปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี ด้านความสนใจ ด้านความถนัด และทักษะคติของคนที่มีต่ออาชีพที่เลือกภายหลังการพ้นโทษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

พบว่าปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพกับ ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.65$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยภายนอกในการเลือกฝึกอาชีพ	ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพ		
	r	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
	0.65**	0.00	ปานกลาง

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน “เพศสภาพ” และ ปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า เป็นจริง ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ปัจจัยภายนอกในการการเลือกฝึกอาชีพ และปัจจัยภายในตัวบุคคลในการเลือกฝึกอาชีพ โดยรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า เป็นจริง ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. อภิปรายผล

จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้ต้องขัง พบว่า การฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ฝึกไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือกลุ่ม LGBTQ ล้วนมีความสำคัญ ในกรณีเพศทางเลือกซึ่งเป็นบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง นั้นมีความต้องการที่จะฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับวิถีทางเพศของตน แต่จากการตอบข้อเสนอแนะแบบสอบถาม พบว่าเรือนจำชายบางแห่งยังคงมีการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับเพศชาย ซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะใช้แรงและกำลังในการทำงานอาทิเช่น ช่างเฟอร์นิเจอร์ งานช่างเครื่องยนต์ ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น สรุปภาพรวมจากการตอบแบบสอบถามในด้านข้อเสนอแนะได้ว่างานในลักษณะนี้ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องขังอย่างแท้จริง ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าผู้ต้องขังควรมีสติที่จะเลือกอาชีพในการฝึกอาชีพที่สนใจและเหมาะสมกับตนเอง มิเช่นนั้นแล้ววัตถุประสงค์ในการมีโครงการฝึกอาชีพภายในเรือนจำที่ต้องการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อยให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพตามที่ตนได้ฝึกฝนมาคงไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ต้องขังอาจยังไม่มีความสุขในการฝึกอาชีพนั้นหรือไม่ใช่งานที่ตนมีความถนัด เมื่อได้รับการพ้นโทษแล้วส่วนมากผู้ต้องขังมักจะประกอบอาชีพตามที่ได้รับฝึกอาชีพจากเรือนจำ ส่งผลให้ผู้ต้องขังยังคงว่างงานไม่มีการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนและครอบครัวจนอาจนำมาสู่ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำได้

โดยข้อมูลแบบสอบถามในส่วน “ข้อเสนอแนะ” (ส่วนที่ 4 ในแบบสอบถาม) ของผู้ต้องขังภายในเรือนจำในเขตจังหวัดชลบุรีทั้งสามแห่ง พบว่าผู้ต้องขังมีความสนใจที่จะฝึกอาชีพที่หลากหลายมากกว่าอาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยข้าพเจ้าได้สรุปรวบรวมข้อมูลความสนใจของผู้ต้องขังจากแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากแบบสอบถามได้ดังต่อไปนี้ อาชีพหรือประเภทงานที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ต้องขัง “เพศชาย” และต้องการที่จะให้เพิ่มเข้ามาคือ ทำอาหาร เบเกอรี่ ช่างซ่อมต่างๆ เกษตรกรรม เพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ การตลาดค้าขาย การบัญชี การถ่ายภาพ การตัดต่อและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ประเภทงานที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ต้องขัง “เพศหญิง” และต้องการที่จะให้เพิ่มเข้ามาคือ การเกษตรเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ทำอาหารและเบเกอรี่ ทำขนมไทย และที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือประเภทงานเสริมสวย ได้แก่ ทำเล็บ ทำผม สักคิว ต่อขนตา

ประเภทงานที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ต้องขังกลุ่ม “LGBTQ” และต้องการที่จะฝึกอาชีพ ได้แก่ งานด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี งานด้านสื่อสารมวลชน ค้าขาย ธุรกิจออนไลน์ ทำอาหาร ประเภท

งานเสริมสวย โดยจากข้อมูลข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม อาชีพและประเภทงานที่ต้องการได้รับโอกาสในการฝึกมากที่สุดของกลุ่ม “เพศชายรักชาย” ได้แก่ ทำอาหาร ทำเบเกอรี่ เย็บปักถักร้อย ประเภทงานเสริมสวย และนอกจากนี้ผู้ต้องขังในกลุ่มนี้ยังได้เพิ่มเติมความเห็น ว่า “ต้องการและอยากให้เรือนจำเปิดโอกาสในการฝึกอาชีพให้แก่ กลุ่มเพศทางเลือก ได้ฝึกอาชีพเหล่านี้” อีกด้วย

ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนของสิทธิในการเลือกฝึกอาชีพให้เหมาะสมแก่เพศสภาพของผู้ต้องขัง ควรที่จะได้รับการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังไว้โดยเฉพาะ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังในการที่จะได้รับการฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ของตนอย่างเป็นรูปธรรม

และในส่วนของสิทธิในการเลือกฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขังเพศชายหญิง และ LGBTQ ก็มีความสำคัญต่อตัวผู้ต้องขังในการใช้ทักษะไปประกอบอาชีพ แต่อย่างไรนั้นก็ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในด้านต่างๆของเรือนจำ และ ราชทัณฑ์ประกอบกันด้วย หากสามารถพัฒนาโครงการฝึกอาชีพให้มีความเข้าถึงความต้องการของผู้ต้องขังได้มากขึ้น ผู้ต้องขังก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพที่ตนมีความสนใจไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังการพ้นโทษได้จริงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไข

จาก วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขและพัฒนาโครงการฝึกอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังโดยไม่ให้เป็นการบังคับจิตใจของผู้ต้องขังในการที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ตนมีความชำนาญ

(1) จากปัญหา “ผู้ต้องขังไม่สามารถปรับตัวในการทำงาน กับลักษณะงานที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ เนื่องจากลักษณะงานไม่มีความน่าสนใจ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง จึงส่งผลการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรมการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ”

แนวทางการแก้ไข จากประเด็นปัญหาในข้างต้นพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากตัวผู้ต้องขังไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการอาชีพของเรือนจำ เพราะลักษณะอาชีพไม่มีความน่าสนใจ และไม่ตรงกับความต้องการ ดังนั้นหน่วยงานควรมีการทบทวนแผนการดำเนินการในการพัฒนาอาชีพให้กับผู้ต้องขัง เนื่องจากในปัจจุบันลักษณะงาน อาชีพมีความหลากหลายและมีทางเลือกมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานควรเพิ่มความหลากหลายประเภทในการพัฒนาทักษะอาชีพ ลักษณะงานในการอบรมให้มีความน่าสนใจ และรูปแบบการอบรมด้วยความสมัครใจ เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เลือกตามความถนัดและความสนใจของตนเอง นอกจากนี้รูปแบบของการอบรมเชิงอาชีพยังเน้น ความหลากหลายของอาชีพ จัดหาวิทยากรที่มีคุณภาพเข้ามาสอน พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขัง คือ ใบประกาศนียบัตรเพื่อใช้ในการเลื่อนระดับขั้นนักโทษ หรือสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นที่พบว่า การเลื่อนขั้นหรือเลื่อนระดับขั้นจะทำให้ผู้ต้องขังพยายามและแข่งขันกันทำความดี เพื่อเป็นการกระตุ้นแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขัง และยังเป็นการขับเคลื่อนการใช้งบประมาณแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ในการปรับ

แนวทาง หรือรูปแบบการดำเนินการนั้นอาจจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขัง สภาพแวดล้อมสังคมภายในปัจจุบัน และอาจจะครอบคลุมถึงความชอบทางอาชีพ การเลือกหรือการตัดสินใจประกอบอาชีพของผู้ต้องขัง ซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาหลายประเด็น เช่น การเลือกตามความแตกต่างระหว่างบุคคล การเลือกตามความสามารถที่หลากหลายของบุคคล การเลือกตามช่วงชีวิต เลือกตามรูปแบบของอาชีพ เลือกอาชีพตามสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งประเด็นสำคัญทางหน่วยงานควรมีการสร้างการมีส่วนร่วม โดยการสำรวจ หรือสอบถามถึงความต้องการจากผู้ต้องขังว่ามีความสนใจอบรม เรียนรู้ หรือปฏิบัติงานแบบใด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสสำหรับผู้ต้องขังในการเสนอความคิดเห็น และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ในการพบปะพูดคุย ลดช่องว่างความเครียด ความกดดันจากประเด็นดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาคือตรงประเด็น ส่งผลให้ผู้ต้องขังมีความสุข เกิดการเต็มใจเข้าร่วมในกิจกรรม และยังสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นหลักการปฏิบัติตามสากลและเป็นมาตรฐาน ถึงแม้จะเป็นนักโทษและต้องอยู่ในหลักการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมตามหลักสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

(2) จากปัญหา “ข้อจำกัดระหว่างกลุ่มเพศทางเลือก (LGBT) กับลักษณะประเภทอาชีพในการฝึกอบรมมีให้เล็กน้อย และไม่เหมาะสมผู้ต้องขัง และควรเพิ่มการพัฒนาทักษะอาชีพที่สามารถประกอบอาชีพได้จริงภายหลังการพ้นโทษ และเป็นที่ต้องการของสังคม”

แนวทางการแก้ไข จากประเด็นปัญหาข้างต้นพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับกลุ่มเพศทางเลือก (LGBT) สืบเนื่องมาจากประเภทการพัฒนาทักษะอาชีพมีน้อย และไม่สอดคล้องกับเพศทางเลือก อีกทั้งลักษณะงานที่ทางเรือนจำมีจำนวนทางเลือกน้อย ดังนั้นทางหน่วยงานควรมีการพิจารณาปรับปรุงการพัฒนาทักษะอาชีพให้มากขึ้น พร้อมทั้งควรการศึกษา สำรวจถึงความต้องการทำงานของผู้ใกล้ชิดพ้นโทษ ศึกษาความต้องการจ้างงานของนายจ้างต่อผู้พ้นโทษ ตลอดจนศึกษาบทบาทของหน่วยงานในการหางานทำให้กับผู้พ้นโทษความต้องการจ้างงานของนายจ้างต่อผู้พ้นโทษ ซึ่งทางหน่วยงานต้องมีกำหนดแนวทางการดำเนินการ และนโยบายให้ชัดเจน พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการเข้าร่วมวางแผนนโยบายร่วมกันในประเด็นต่างๆ แบ่งออกเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ควรมีการจัดทำฐานข้อมูล/ทะเบียนรายบุคคลของกลุ่มผู้ใกล้ชิดพ้นโทษ ซึ่งเป็นการรวบรวมฐานข้อมูลของผู้ต้องขังทั้งหมดที่แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังควร เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติการทำงาน ความสามารถพิเศษ ทักษะ/ความรู้เพิ่ม หรือผ่านการทดสอบความรู้ ใบรับรอง หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือ ซึ่งจะประโยชน์ในการช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้ต้องขังที่ใกล้ชิดพ้นโทษมีงานทำตรงกับคุณสมบัติและความสามารถของแรงงาน และยังเป็นเตรียมความพร้อมและพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของนายจ้างก่อนออกสู่ตลาดแรงงาน 2) การแนะแนวอาชีพ การพัฒนาความรู้ ทักษะเพิ่มให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน ควรเชิญวิทยากร นายจ้างภาคส่วนต่างๆ ผู้บริหารหน่วยงานในหลายสาขาเข้ามาอบรมให้ความรู้ในอาชีพให้มากขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์เห็นว่าควรเพิ่มแผนด้านการอบรมและฝึกวิชาชีพ สำหรับการอบรมและฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังข้ามเพศ ได้แก่ นวดแผนไทย เสริมสวย การประกอบอาหาร เบเกอรี่การ ตัด

เย็บเสื้อผ้า การขงเครื่องดื่มนร้อน/เย็น เป็นต้น พร้อมทั้งควรมีการทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อการศึกษาต่อและเลือกอาชีพมาใช้ในการทำกิจกรรมให้ผู้ใกล้พื้นโทยได้รู้จักบุคลิกภาพของตนรวมถึงรู้จักอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน และการพัฒนาทักษะอาชีพในเรือนจำ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดนอกจากนี้การพัฒนาความรู้/ทักษะของผู้ใกล้พื้นโทย ควรจัดการฝึกเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อการได้ลงมือฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น และปฏิบัติงานได้จริงภายหลังการพ้นโทย 3) การสร้างภาคี เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้พ้นโทย โดยมีการจัดทำแนวทางความร่วมมือ หรือบันทึกข้อตกลงร่วมกัน หรืออาจให้นายจ้างสถานประกอบการที่จะจ้างผู้พ้นโทยร่วมเป็นวิทยากรฝึกอาชีพหรือทักษะที่ต้องการจ้างงานผู้ต้องขัง และเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อประโยชน์ในการจ้างงานผู้พ้นโทยอันจะเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังอีกด้วย และ4) การส่งเสริมให้มีมาตรการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการจ้างงานให้ผู้พ้นโทยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรหาแนวทางร่วมกันในการหามาตรการที่น่าสนใจ ดังชุด เพื่อส่งเสริมให้นายจ้าง สถานประกอบการรับผู้พ้นโทยเข้าทำงาน เช่น การลดอัตราภาษีให้กับนายจ้าง/สถานประกอบการที่จ้างผู้พ้นโทยเข้าทำงาน หรือการสนับสนุนแหล่งเงินทุนอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ครอบคลุมและสามารถต่อยอดการศึกษาค้นคว้าวิจัยมีความคิดเห็นดังนี้

1. ควรมีการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของเรือนจำในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง
2. ควรมีศึกษาหรือสอบถามความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับความต้องการความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนก่อนพ้นโทยออกไปของผู้ต้องขัง
3. ควรมีการศึกษา ติดตามเรื่องของการใช้ชีวิตภายหลังการพ้นโทยของผู้ต้องขัง ว่าสามารถนำความรู้จากการฝึกอาชีพไปใช้ประกอบอาชีพได้มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

LEXILOGOS. (2059). สิทธิมนุษยชน, 10 พฤษภาคม 2562.

กุลธิดา สืบवान. (2553). ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเพื่อเลือกอาชีพ.

(ปริญญาพนันธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

ชนชาติ จิงเยี่ยมปิ่น (2022). เพศสภาพ คืออะไร ส่งผลต่อชีวิตของผู้คนอย่างไร สืบค้นจาก

<https://hellokhunmor.com/สุขภาพทางเพศ/เพศสภาพ-คืออะไร-ส่งผลต่อชีวิตของผู้คนอย่างไร/>

นราธิป ชำนาญศรี. (2560). ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2547 กับ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560, 1.

ไพลิน บรรพโต (2561). วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.) สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รภัทกร ทั่นโชติเดชา. (2553) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ในจังหวัดสระบุรี . มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์/กรุงเทพฯ
เสถียร เหลืองอร่าม , 2525 : 10- 18 และนิพนธ์ คันทะเสวี, 2528 : 71